

Kentiltä, kerhoista, keskusjärjestöistä

60 vuotta sitten suoritti huimanrohkea taitolentäjä Vladimir Parvinenko Suomen ilmailuhistorian ensimmäisen surmansilmukan Lappeenrannan yllä. Siitä, kuinka paljon kehitys 60 vuodessa on painaltanut eteenpäin halusi Lappeenrannan Iy antaa kaupunkilaisille mittavan näytön yhdessä menneen suven suurimmista lentonäytöksistä. Samalla kaupungissa paljastattiin myös ilmailumuistomerkki.

Erään lentonäytöksen anatomia eli

AIR-SHOW

LAPPEENRANTALAISITTAIN

TEKSTI: MATTI LIUSKALLIO
KUVAT: MATTI LIUSKALLIO, PEKKA HÖLKKI, SEppo VENTO

Kaikki alkoi eräänä joulukuun päivänä. Kerhomme ilmailu-historiaspesialisti Pauli Harsia huomasi, että toukokuussa tulee kuluneeksi 60 vuotta siitä, kun Lappeenrannassa aloitettiin lentotoiminta. Toukokuun 10. päivänä vuonna 1918 tänne saapui luutnantti von Bülow-Bothkampin johtama Ilmailuvoimien osasto ja aloitti koulutustoiminnan Lappeenrannan ratsukentällä, nykyisen kentän itäpuolella. Koneita oli seitsemän, joita lensivät viiteen eri kansallisuuteen kuuluvat lentäjät. Pääasiallisina kouluttajina toimivat venäläiset ohjaajat. Eräs heistä, Vladimir Parvinenko oli varsin kuuluisa taitolentäjä ja hän suorittikin kaupunkilaisten iloksi, tai kauhuksi, Suomen ensimmäisen surmansilmukan kaupungin yllä.

Lappeenrannan lento-osasto ei kuitenkaan saanut olla täällä kuin kuukauden, sillä kesäkuun puolivälissä se siirrettiin Turkuun.

Edellä kerrotun pohjalta päättivät Lappeenrannan Ilmailuyhdistys ja Kaakois-Suomen Ilmasilta pitää asian kunniaksi toukokuussa lentonäytöksen. Samalla lähti liikkeelle ajatus muistomerkkin saamisesta Lappeenrantaan. Tästä eteenpäin lähtivätkin asiat luistamaan, mutteivät sentään omalla painollaan, vaan ankaran työn merkeissä. Ilmailuyhdistys otti järjes-

tääkseen lentonäytöksen ja Ilmasilta muistomerkkiasian.

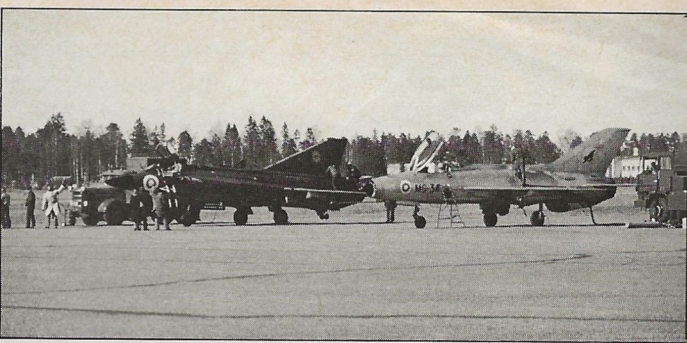
Ilmavoimat suhtautui asiaan myönteisesti ja luvassa olikin todella edustava kokoelma sotaväen lentokalustoa.

Toiseksi teemaksi valittiin harvinaiset ja vanhat pienkoneet, joita saatiinkin mukaan lähes parikymmentä. Mukana olivat mm. tamperelaisten Sytke, Evans Volksplane, Meta Sokol, Stieglitz, pari Leivoa ja Piper Cubeja. Duo Seppo Saario & Raimo Turunen lupautui tulemaan ja lisäksi otettiin mukaan ohjelmaan purjelentoa sekä laskuvarjohyppyjä.

Omasta mielestämme ohjelmasta tuli sängen korkeatasoinen ja kun se vielä ajoitettiin näytöksen vetäjän Seppo Salpakarin johdolla minuutin tarkkuudella, oli luvassa kaksi ja puoli tuntia jatkuvaa tapahtumista.

Lisätyötä aiheutti Lappeenrannan kentän sijainti, joka ei todellakaan ole paras mahdollinen lentonäytöksen pitoon. Noin puolelta kaupunkilaisista on esteetön näköala kentän ilmatilaan. Vetonaulana käytettiin sitä, että DK ja MG olivat maassa yleisön nähtävänä ja suorittivat ohjelmansa täältä laskeutuen loppuksi vielä Lappeenrantaan.

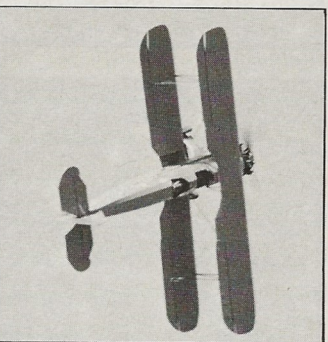
Sunnuntaina 7.5 piti kaiken olla valmiina ja olihan se, mutta lauantaina, kun viimeisiä rakennelmia pystytettiin, satoi lohduuttomasti koko päi-

Näytöksen suurimmat vetonaulat eli MG ja DK Lappeenrannan platalla. (Kuva: Matti Liuskallio).

Hannes Ahokainen ja Chipmunk hitaan vaakakierteen selkääsennossa. (Kuva: Matti Liuskallio).

Tapio Rautiainen kääntämässä omistamaansa Suomen ainoaa lentokuntoista Stigua. (Kuva: Seppo Vento).

Muistomerkkin paljastus on juuri tapahtunut. Oikealta kenraalimajuri Rauno Meriö, Heimo Lampi, Ilmari Niskanen, Seppo Salpakari, Matti Liuskallio ja Hannes Ahokainen. Eero Salmelan suunnittelemaan pronssilaattaan on kaiverrettu teksti: "Lappeenrannan ilmailulle, jonka aloitti Antreasta saapunut ilmavoimien osasto 10.5.1978." (Kuva: Pekka Hölkki).

vän... Tähänkö kaatuu kuu-kausien työ? Alkoivat vitsit olla vähissä.

Toivo alkoi pilkistellä lauantai-iltana sateen lakatessa ja ilman kirkastuessa. Sunnuntaiamuna varovainen verhonrautus ja, voilá, aamu oli kaurin kuin tyttöystävä, sanalla sanoen kuin tilauksesta olosuhteet olivat kerrassaan oivalliset.

Jännitys alkoi kasvaa aamupäivällä Ilmavoimien koneita odotellessa. Kaikki luvattu saapuivat ja vihdoinkin yhteyskoneella Ilmavoimien komentaja kenraalimajuri Rauno Meriö. Kaikki oli valmiina.

Tasan kello 13 pyörähti rulettä käyntiin. Yhdeksän hypääjää Utin ja Imatran kerhoista suoritti komean avaus-hypyn 2.500 metrin korkeudesta. Välittömästi sen jälkeen starttasi paikallisen yhdistyksen voimannäyte, kolmoisinaus Chipmunkilla. "Kippari" Vahtikarin varmassa hoivassa keikkuivat tinttisessä säässä SZD 30 Pirat, K-6CR ja K-8b, ohjaimissa "Ernesti" Kähkönen, Sakari Hatara ja Matti Liuskallio. Monelakohan kerholla on hinauskone, joka pystyy moiseen ja on lisäksi taitolentokelpoinen?

Seuraavaksi Seppo Roiha liihotteli Harakalla yleisön ihastukseksi. Harakan laskeuduttua starttasivat Saario ja Turunen ja kaikkihan me tiedämme mihin he pystyvät. Henkeä siinä täytyi välillä pidätellä itse kunkin. Sitten olivat vuorossa nuo mainiot miehet vanhoissa koneissaan, suorittaen ohilennon peräjälkeen. Eipä vaivaa turha kiire

heidän menoaan, vaan lentäminen on hillittyä ja arvokasta... nostalgistakin. Heidän jälkeensä esiintyivät sitten miehet, joita kiire vaivaa, ainakin kisoissa, sillä Asko Pankka ja Reijo Sopanen lensivät todella kauniin ohjelman kahdella kaksikymppisellä. Eipä löytynyt moitteensa sijaan Hanski Ahokaisenkaan soololennosta Chipmunkilla. Tosi täysverinen tuommeidän ”Munkkimme”. (Monellako kerholla...?)

Tauon ja lennokkiesitysten jälkeen alkoi sitten näytöksen järeämpi osa. 4000 metrin korkeudesta suoritettun avaushypyn jälkeen lensi Seppo Saario soolo-osansa nauhan-katkaisuineen ja muine huikeuksineen. Täytyy vain ihmetellä.

Näytöksen loppuosa sujui-kin sitten ilmavoimien tahdisa: Ohjelman aloitti kevyt helikopteri Hughes 500, joka mennä vipelsi miten tahtoi ja vauhtiakin löytyi, ainakin ennen pilotin suorittamaa pikapysäytystä. Seuraavaksi vanha kunnan FM näytti, että huolimatta kaikesta kohusta käy taitolento vaivattomasti ja tyylikkäästi. Fougan jälkeen raskas heko Mi-8 osoitti mihiin kaikkeen pystytään, kun osataan. Vaikuttavaa oli leijunta kuorma-auton lavan yläpuolella millimetrin tarkkuudella sillä aikaa kun matkustaja arvokkaasti astui hekosta auton lavalle.

Ja sitten... kauan odotettu tapahtui. Ensin MG ja sitten DK kumpikin ankaran jyrinän saattelemina lensivät kymmenminuuttisen. Tällaista ei aikaisemmin oltu nähty Lappeenrannassa. Nyt saatiin koko rahan edestä. Erinomaisen hyvin suunnitellut ja taitavat ohjelmat kummallakin. Todellista kontrastia Harakan liittoon verrattuna.

Kaikenkaikkiaan ilmavoimien monipuolinen ja tarkasti suunniteltu ohjelma oli ehdottomasti näytöksen parasta antia, jolle yleisökin osasi antaa arvoa.

Kar-Airin DC-3 tulla jyttyytteli seuraavaksi lentopai-kalle Pertti Halisen kuulua, että vanhassa kunnan kotikaupungissa tapahtuu. Kullannetsintävarustuksessa kolmonen ajeli muutaman kerran matalalla edestakaisin, tiedä sitten löytyikö kultaa. Eipä ole mitään kuulunut.

Näytöksen päätti 17 hyp-pääjän yhteishyppy. Mukana

oli LJK:n hyppääjiäkin, joiden hyppykoneena oli DO.

Niin päättyi kaksijapuolittainen suomalaista ilmailua Lappeenrannassa. Noin kymmentuhatpäinen yleisö poistui tyytyväisenä ja järjestäjät huokaisivat helpotuksesta ja ryhtyivät, kuinkas muuten kuin purkamaan rakennelmia mielessään ajatus, että kohta järjestetään uusi näyttös.

Lappeenranta sai oman ilmailumuistomerkin

Samaan aikaan kun Lappeenrannan Ilmailuyhdistys oli kiinni lentonäytöksen järjestelyissä puuhasi Kaakkois-Suomen Ilmasilta Lappeenrannan ilmailun 60-vuotismuistomerkkiä Ilmari Niskasen johdolla.

Lappeenrannan kaupunki antoi ystävällisesti paikan ja Ilmavoimien entinen komentaja kenraalimajuri Eero Salmela suunnitteli kauniin pronssilaatan muistokiveen, joka saatiin Salpalinjasta Iitiän kylästä. Kaupungin antama paikka on sikäli sopiva, että se sijaitsee radan 24 lähestymislinjalla noin 400 metrin päässä kynnykseltä.

Ennen varsinaista lentonäytöstä pidettiin muistomerkin paljastustilaisuus. Juhlapuheen piti hovioikeuden presidentti Heimo Lampi, joka puheessaan kosketteli niitä aikoja, jolloin hän itse lensi Lappeenrannassa vuonna 1944.

Seuraavaksi luovuttivat Lappeenrannan Ilmailuyhdistyksen ja Kaakkois-Suomen Ilmasillan edustajat muistomerkin Ilmavoimien komentajalle kenraalimajuri Meriölle, joka suoritti muistomerkin paljastuksen ja luovutti sen edelleen Lappeenrannan kaupungin edustajalle, kaupunginjohtaja Jarmo Kölhille. Myös Ilmailumuseoyhdistyksen edustaja toi tervehdyksen tilaisuuteen.

Arvovaltaisten kutsuvieraitten läsnäolo korosti tilaisuuden ilmailuhistoriallista arvoa. Lappeenrannan muistomerkkihän on ensimmäisiä lajissaan Suomessa, ilmavoimien varuskunnissa sijaitsevia lukuun ottamatta. Tällaisia konkreettisia tekoja kaivataan, jotta ilmailuhistoriamme saataisiin suurelle yleisölle tunnetuksi ja sitä kautta päästäisiin vihdoin itse ilmailumuseon toteuttamiseen.